

Museum Amstelkring

ONS' LIEVE HEER OP SOLDER

Een jaar van verhalen

JAARVERSLAG 2004 Museum Amstelkring *Ons' Lieve Heer op Solder*

Inhoudsopgave

- 3 Een bijzonder jaar:
Verhalen op solder
 - publiciteit/diverse media
 - publiciteit/geschreven pers
 - publiciteit/advertenties
- 4 Mission statement
 - bezoekers
 - rondleidingen
- 5 Werken vanuit de kern
 - huwelijken
- 6 Van Doop tot Dood – Verhalen op Solder
 - samenwerkingsverbanden
 - collectieve marketing
- 10 Hedendaagse kunst in het najaar: Gemine Muse – jonge kunstenaars in Europese musea
 - winkel
- 12 Winter: aandacht voor Sinterklaas en Kerst
- 13 De toekomst
- 13 Gemeentesubsidie
- 13 Uitbreidingsplannen
- 14 Jaarplan 2005
- 16 Kernactiviteiten en cijfers
- 17 Publiek en publiciteit
 - activiteiten
 - concerten
 - publicaties
- 20 Collectie
 - Schenkeningen
 - Bruiklenen
 - Aankopen
 - Aangevraagd voor tentoonstellingen elders
 - Restauraties
 - Advies Collectie Boeken
- 21 Personeel en organisatie
 - Bestuur
 - Medewerkers
 - Activiteiten en publicaties medewerkers

Een bijzonder jaar: Verhalen op solder

‘Significant zijn ze, de verschillen! Met name op affectief en cognitief gebied!’. Een mooier bericht hadden de onderzoekers van het Kohnstamm Instituut ons niet kunnen melden, half december 2004. Jaren hadden we gewerkt aan een methode om onze museumbezoekers nauwer bij de collectie te betrekken. We ontwikkelden – met veel deskundigen om ons heen – een plan om de beleving te intensiveren en streefden ernaar daarmee de kwaliteit van het museumbezoek te verhogen. In 2004 beproefden we deze methodiek tijdens de tentoonstelling Van Doop tot Dood – Verhalen op Solder en onderzocht SCO-Kohnstamm Instituut de werking ervan.

En gelukkig: de resultaten gaven een mooi beeld. De meerderheid van de bezoekers bleek het museum tijdens de tentoonstelling hoger te waarderen dan ervóór, óók bezoekers die niet speciaal voor de tentoonstelling kwamen. Daarnaast is duidelijk geworden dat we met de tentoonstelling het nieuwe publiek bereikt hebben dat we voor ogen hadden (volwassen Nederlanders met een katholieke achtergrond) én dat dit heel specifieke publiek de tentoonstelling zeer hoog gewaardeerd heeft. Tijdens de tentoonstellingsperiode steeg het bezoekersaantal met maar liefst 12,4%. In totaal telden we in 2004 ruim 75.000 bezoekers. De resultaten van het onderzoek laten

zien dat we met de aandacht voor persoonlijke voorwerpen en herinneringen van bezoekers een goede weg zijn ingeslagen. We raakten onze bezoekers door een brug te slaan tussen het persoonlijke en het museale, door ons aanbod af te stemmen op hún belangstelling. We hebben besloten op deze weg verder te gaan. Steeds weer zullen we zoeken naar dát wat mensen raakt in onze collectie. Steeds opnieuw zullen we zoeken naar het juiste perspectief voor iedere doelgroep, zodat we ons museum onder de aandacht brengen van een zo breed mogelijk publiek.

We zijn trots op de resultaten van het afgelopen jaar, maar zien tegelijkertijd de consequenties van de groeiende toeloop en belangstelling met zorg tegemoet. Daarom is ook in het voorbije jaar veel aandacht besteed aan onderzoek ter voorbereiding van de uitbreiding van Museum Amstelkring *Ons' Lieve Heer op Solder*. In nauwe samenwerking met het stadsdeel Centrum en Architectenbureau Claus en Kaan, onderzoeken we de mogelijkheden voor een uitbreiding die het mogelijk maakt het monument te beschermen en het publiek betere voorzieningen te bieden. We zijn met verschillende (potentiële) partners in gesprek, zowel op inhoudelijk als financieel gebied. We hopen en verwachten het volgende jaar beslissingen te kunnen nemen die zullen leiden tot de daadwerkelijke uitvoering van de uitbreiding van het museum. Want dat het de hoogste tijd wordt, moge duidelijk zijn. Steeds meer mensen willen onze schat op Solder ontdekken, maar nóg meer

bezoekers kan ons gebouw nauwelijks aan.

Openbaren en bewaren: voor beide aspecten van het museumwerk zijn we verantwoordelijk. Maar zonder anderen kan de Stichting Museum Amstelkring deze verantwoordelijkheid niet waarmaken. Een monument als *Ons' Lieve Heer op Solder* heeft steun van velen nodig, niet alleen nu, maar zeker ook in de toekomst. We danken allen die ons in het afgelopen jaar steunden met geld en goede raad en hopen van harte dat we in de nabije toekomst alle knelpunten te lijf kunnen gaan!

Judikje Kiers
directeur

Mission Statement

Museum Amstelkring

ONS' LIEVE HEER OP SOLDER

- het levend houden van het cultureel en religieus erfgoed van katholiek Amsterdam vanaf de 17de eeuw door middel van het actief beheren van het gebouw Oudezijds Voorburgwal 40/ Heintje Hoekssteeg 28 en met name de daarin aanwezige zolderkerk en de daaraan gekoppelde collectie voorwerpen van kunst en kunstnijverheid
- een gastvrije en inspirerende ontmoetingsplek zijn waar bezoekers kennis kunnen nemen van de universele waarden waar het museum voor staat en waar bezoekers ervaringen en kennis kunnen delen.

Werken vanuit de kern

De kern van Museum Amstelkring *Ons' Lieve Heer op Solder*, een ingericht grachtenpand met een kerk op zolder, is sterk en onvervangbaar. Voor iedere bezoeker die voor het eerst in Amstelkring komt, is een bezoek aan de zolderkerk een bijzondere ervaring. Zowel buitenlandse bezoekers (zij vormen ruim 50% van het totale bezoekersaantal) als Nederlanders nemen graag een kijkje in een 17de-eeuws woonhuis en zijn intens verrast door de zolderkerk. We koesteren de belangstelling van de buitenlandse toerist en proberen door middel van sterke zorg voor het gebouw en de inrichting de beleving optimaal te maken. Daarnaast streven we ernaar het aandeel Nederlands bezoek in de komende jaren te laten groeien. *Ons' Lieve Heer op Solder* is immers een schat uit de Gouden Eeuw die, bij wijze van spreken, iedere Nederlander eens gezien moet hebben.

Om het museum steeds weer, en steeds vanuit een andere invalshoek, onder de aandacht van Nederlanders te brengen organiseren we jaarlijks verschillende activiteiten. Al deze activiteiten zijn nauw verbonden met de kern; alle tijdelijke presentaties, publieksactiviteiten en onderzoeken sluiten nauw aan bij het gebouw en de collectie van Museum Amstelkring. Iedere activiteit wordt ontwikkeld om een onderdeel uit de collectie in een context te plaatsen en een specifieke doelgroep te bereiken. In 2004 bereikte Museum Amstelkring veel Nederlanders met de tentoonstelling *Van Doop tot Dood – Verhalen op Solder*, een tentoonstelling die grotendeels was ingericht met voorwerpen uit de eigen collectie. De najaarstentoonstelling *Gemine Muse* was gericht op een jong publiek, en met de winterpresentaties rond Sinterklaas en Kerst kwamen we sterk onder de aandacht van Nederlandse families.

Van Doop tot Dood – Verhalen op Solder 14 mei – 14 november 2004

De tentoonstelling Van Doop tot Dood – Verhalen op Solder kende een, voor ons museum, lange voorbereidingstijd. Al in 2002 stelde we ons de vraag: *Hoe maak je van een gewoon museumbezoek een buitengewone museumbeleving?* Een beleving zou de bezoeker, zo veronderstelden we, meer bieden dan alleen de bezichtiging van een aantal tentoongestelde objecten. “Beleven” betekent immers dat iets je intens raakt, dat je ervaart waar het in essentie om gaat, zowel emotioneel als rationeel. Museum Amstelkring wil de bezoekers uitnodigen dichterbij de essentie van het erfgoed te komen. Maar de vraag was: Hoe? Hieronder volgt een verslag van het proces.

Het vinden van de essentie

Tijdens een brainstormsessie van de staf, waarin we zochten naar de kern van onze collectie, kwam iets bijzonders aan het licht. Nadenkend over de sterke kanten van het museum realiseerden we ons ineens hoeveel aantrekkingskracht de biechtstoel – die bij de zolderkerk hoort – op bezoekers heeft. Spontaan wisselen bezoekers daar verhalen met elkaar uit, ook al zijn zij vreemden voor elkaar. De museale biechtstoel is een plaats waar herinneringen en sterke gevoelens van bezoekers naar boven komen. In gesprekken met conceptontwikkelaar en communicatiespecialist Cas Verholt van ACT2 storytelling & imagination zochten we naar een manier om dit fenomeen te

gebruiken om bezoekers op de juiste manier te prikkelen. We zochten naar de juiste verbinding tussen de museale voorwerpen en de interesse van de bezoeker. We namen ons voor eerst te ontdekken wat mensen raakt en wat ze interessant vinden en besloten vanuit die resultaten een tentoonstelling samen te stellen waarin voorwerpen uit de vaste collectie centraal staan.

Twee aspecten waren meteen duidelijk: de sleutel tot de gevoelens van mensen lag in hun eigen verhalen en de sterkste gevoelens en verhalen die in Museum Amstelkring loskomen, kwamen van mensen met een katholieke achtergrond. Als de tentoonstelling bezoekers zou moeten raken, dan leek het dus verstandig deze mensen als primaire doelgroep te zien en een thema te kiezen dat aansluit bij hun belangstelling. Het idee voor de tentoonstelling Van Doop tot Dood was geboren: een presentatie die opgesteld zou worden door het hele museum, gewijd aan de zeven sacramenten van het katholieke geloof. We onderzochten de museale collectie op de mogelijkheden rond dit thema, en tegelijkertijd deden we proeven naar de mogelijkheid om persoonlijke verhalen te integreren in de tentoonstelling.

Verhalen vertellen

Na verschillende tests kwamen we tot de conclusie dat de mooiste verhalen loskomen wanneer mensen herinneringen ophalen bij persoonlijke voorwerpen, zoals sieraden, een rozenkrans of een foto van een speciale gebeurtenis. Dit idee beproef-

den we met succes op een ledendag van de KRO, een jaarlijks terugkerend evenement waar veel katholieken naartoe komen. Museum Amstelkring kreeg een eigen plaats op het evenement en kondigde vooraf in het programmaboekje aan dat bezoekers deel konden nemen aan een experiment waarbij ze herinneringen konden ophalen bij – op die dag meegebrachte – persoonlijke voorwerpen. Toen we de KRO-dag verlieten hadden we een schat aan materiaal en het vertrouwen dat dit de juiste manier was om mensen aan te moedigen hun verhaal te vertellen.

Het verhalenaltaar

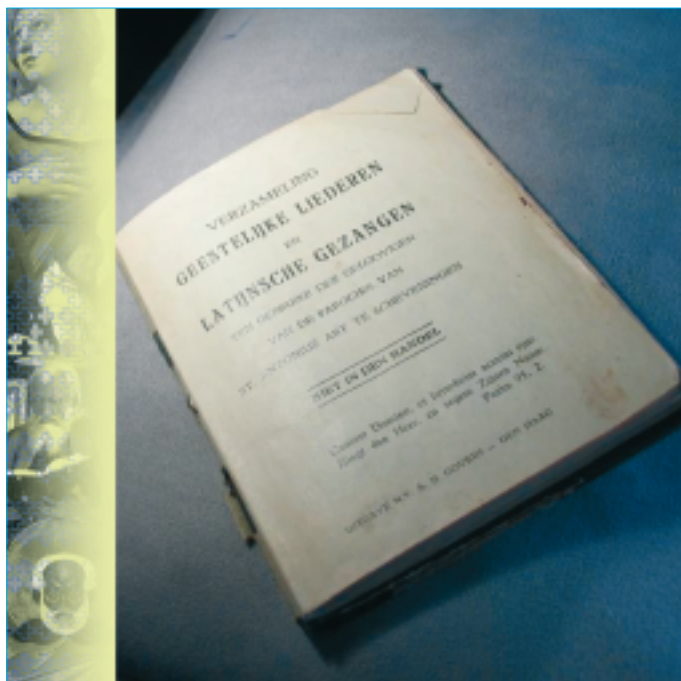
Daarna kwam het tweede doel: hoe deze verhalen vast te leggen en te integreren in de tentoonstelling? Deze vraag legden we voor aan de specialisten van Waag Society (www.waag.org), die in het verleden al een Verhalentafel hadden ontwik-

keld. Waag Society heeft in samenwerking met Museum Amstelkring een Verhalenaltaar ontwikkeld met het doel de voorwerpen en verhalen van de bezoekers op een gemakkelijke manier vast te leggen en te ontsluiten. In het Verhalenaltaar, dat in zijn vorm verwant is aan het tabernakel – het kluisje waarin de hostie wordt bewaard – op een altaar, is een digitale camera verwerkt. Bezoekers kunnen hun meegebrachte voorwerp in het altaarkastje op een fluwelen kussen plaatsen, op eenvoudige wijze de belichting instellen en het object fotograferen. Op de computers die naast het altaar staan, kunnen de bezoekers hun persoonlijke verhaal, dat bij de foto hoort, achterlaten. Alle verhalen worden gepubliceerd op de website www.verhalenopsolder.nl. De website is te bekijken in de ruimte van het Verhalenaltaar. Zo maakt het ene verhaal het andere los.

Bijna gestikt in hostie

Ik zal zo'n 11 jaar geweest zijn, het was in 1946. Het was nog voor mijn plechtige communie, toen ik bijna gestikt ben in de hostie. Het was in de kerk van de Heilige Landstichting bij Nijmegen. De mis duurde wat lang en ik had een hele droge mond en droge keel. Ik heb de hostie gehaald, en die schoot toen in de luchtpijp. Ik kreeg geen lucht en werd erg benauwd. Ik liep al helemaal blauw aan. Toen heeft iemand de priester van het altaar gehaald – want niemand mocht aan de hostie komen. De priester heeft de hostie toen uit mijn keel gehaald. En om me weer bij te brengen hebben ze me naar buiten gebracht.

Priestertje spelen

Al heel vroeg was ik als misdienaartje betrokken bij de Liturgie. Ik genoot van de pracht en praal van alle plechtigheden en speelde die met broers en 'n vriendje allemaal na. Het meest in trek waren die van de Goede Week en Pasen en die werden met alles erop en eraan nagebootst. Wat een feest! Vader lette er wel op dat de eerbied steeds bewaard bleef. Ik beschikte over een prachtig altaartje en mooie door familie genaaide gewaden. Zowel latijnse als nederlandse gezangen werden gezongen en ook de preek schuwde ik niet. Toen Pastoor van der Ven in Scheveningen overleed, hebben we m'n jongere broer Hein in een gespeelde Uitvaart ook bijgezet in een diepe ladenkast. Hij liet zich gewillig in vol ornaat en met een kelk in de hand in de kast schuiven. Toen deden we iets wat niet zo aardig was. In alle stilte verlieten we de 'grafkelder', maar toen zette Hein het wel op een brullen. Vader, woedend, heeft hem toen ontzet. De herinnering blijft !!

De Tentoonstelling

De tentoonstelling Van Doop tot Dood werd op 14 mei 2004 geopend door schrijfster Judith Koelemeijer en zou tot begin oktober duren. Vanwege de grote belangstelling werd de tentoonstelling nog zes weken verlengd. Museum Amstelkring stuurde iedere katholieke parochie in Nederland een mailing met details over de tentoonstelling. Tevens werden mensen hierin uitgenodigd om een voorwerp, dat verbonden is aan hun beleving van één van de sacramenten, mee te brengen. De reacties waren zeer enthousiast.

De tentoonstelling bestond uit zeven kleine presentaties, verspreid door het museum. Steeds werden de sacramenten toegelicht met korte teksten, museale topstukken uit de collectie van *Ons' Lieve Heer op Solder* in combinatie met privé

voorwerpen: persoonlijke herinneringen aan het katholieke leven.

De bezoekers werden actief betrokken bij de tentoonstelling middels het interactieve verhalenaltaar en voor € 1,50 konden ze een audiotour – ontwikkeld in samenwerking met Antenna Audio – huren waarop ieder sacrament werd toegelicht vanuit verschillende perspectieven. Niet alleen hoorden bezoekers een kunsthistorisch of een kerkelijk verhaal, ook konden ze kiezen uit verhalen van andere museumbezoekers. Iedere bezoeker ontving bij binnenkomst in het museum een gratis verhalenalbum en een korte toelichting op de opzet van de tentoonstelling. Het museum stelde zich nadrukkelijk op als gastheer en toonde zich belangstellend voor de inbreng en verhalen van het publiek.

Educatie

Bij de tentoonstelling is een educatief pakket ontwikkeld voor kinderen tussen 8 en 12 jaar. Ontdekken, leren en vertellen vormen het uitgangspunt in dit educatieve programma dat zowel door schoolklassen als tijdens evenementen gebruikt kan worden. De opzet van het programma is zo, dat het ook na de tentoonstelling gebruikt kan worden. Het biedt een intensieve en fantasievolle kennismaking met het woonhuis met de kerk op zolder.

Het onderzoek

In opdracht van Museum Amstelkring en met fondsen van de Mondriaanstichting, het VSBfonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft het SCO-Kohnstamm Instituut, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam (www.sco-kohnstamm-instituut.uva.nl) een onderzoek gedaan naar de toepassing van persoonlijke verhalen in musea. Naast literatuuronderzoek en onderzoek via interviews werd experimenteel onderzoek verricht tijdens de tentoonstelling Van Doop tot Dood. Voor en tijdens de tentoonstelling werd met behulp van vragenlijsten onderzocht in hoeverre de experimentele omgeving en acties invloed hadden op de beleving en waardering van het museumbezoek. De meeste bezoekers waardeerden de mogelijkheid om een persoonlijk verhaal te vertellen op de tentoonstelling, en het gebruik daarvan in het museum. De bezoekers van de tentoonstelling Van Doop tot Dood geven gemiddeld hogere scores voor de beleving en waardering van specifieke aspecten van het museum, vergeleken met museum-

bezoekers in de periode vóór deze tentoonstelling. De resultaten laten een significante groei zien waar het gaat om een stimulerend en prettig klimaat, de presentatie en uitleg van de inhoud, en het leren over jezelf. Het oordeel van de bezoekers lijkt gerelateerd te zijn aan hun godsdienstige achtergrond. Er is vooral een toegenomen waardering bij de bezoekers met een katholieke achtergrond. Het onderzoeksrapport 'Persoonlijke verhalen in *Ons' Lieve Heer op Solder*. Onderzoek naar interactieve publieksbegeleiding in Museum Amstelkring, *Ons' Lieve Heer op Solder*', geschreven door W. Oud en R. Oostdam is uitgegeven door SCO-Kohnstamm Instituut, Amsterdam.

Betrokkenen

Een project als Van Doop tot Dood kon alleen tot stand komen dankzij de betrokkenheid van velen, op zowel inhoudelijk als financieel gebied.

- Financiën: het project werd financieel gesteund door de Mondriaan Stichting, VSBfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Ministerie van OC&W, Vereeniging tot Weldadigheid van den Allerheiligsten Verlosser, Stichting Doelwijk en Stichting De Gijsselaar-Hintzenfonds.
- Conceptontwikkeling: Cas Verholt, ACT2 storytelling & imagination.
- Onderzoek: SCO-Kohnstamm Instituut: Wil Oud en Ron Oostdam.
- Begeleiding onderzoek: Folkert Haanstra (Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en Universiteit Utrecht), Peter-Jan Margry (Meertens Instituut), Jan Sas (AHK-Reinwardt Academie), Marleen Stikker (Waag Society) Annemarie Vels

Heijn (voormalig directeur Nederlandse Museumvereniging), Cas Verholt (ACT2).

- Ontwikkeling Verhalenaltaar: Tom Demeyer, Janine Huizenga (Waag Society).
- Bezoekersbegeleiding Verhalenaltaar: Frouke Hoekstra, Micaela Pereira.
- Advies en coaching publiciteit: Claire Beke – Communicatie in Cultuur.
- Audiotour: Noortje Heijboer (Antenna Audio).
- Sprekers audiotour: Maarten Elsenburg (voorzitter Stichting Museum Amstelkring), Franca Eversmann-Luns (docent Woord en Gebaar), Piet Gorissen, Germa Harmsen (lerares), Pierre Jochems (priester), Judikje Kiers (Museum Amstelkring), Ger Luijten (hoofd prentenkabinet Rijksmuseum), Mieke Maes (sociaal cultureel werkster), Peter Mookhoek (fotograaf) Henk van Os (hoogleraar Universiteit van Amsterdam), Agaath Schulte (lerares), Bart Verreijt (priester, hoofd afdeling godsdienst en cultuur KRO), Henny Vrienten (componist).
- Vormgeving: Studio Berry Slok (grafisch), Theo Tienhooven (ruimtelijk).
- Fotografie: Peter Mookhoek, Gert-Jan van Rooij.
- Vertalingen: Sam Herman.
- Verslaglegging: Mike Pearse en Cas Verholt.

Hedendaagse kunst in het Najaar: Gemine Muse – jonge kunstenaars in Europese musea

6 november 2004 – 31 januari 2005

Op zaterdag 6 november 2004 zinderde de zolderkerk in al haar mogelijke hoedanigheden. Al om 9.00 uur – nog vóór de officiële openingstijd – droegen twee bisschoppen de mis op voor een internationaal gezelschap. Een bijzonder begin van een museumdag die 's nachts ver na tweeën eindigde. Nadat die dag enkele honderden bezoekers het museum hadden bekeken, openden we om 17.30 uur de tentoonstelling Gemine Muse – jonge kunstenaars in Europese musea. Sprekers waren: Krien Clevis (gastcurator) en Giovanni Poncini, directeur van het Istituto Italiano di Cultura, Amsterdam. We waren de eerste deel-tentoonstelling van dit grote Europese project, die geopend werd. De overige 36 instellingen (in 9 Europese landen; www.giovaniantisti.it) openden hun tentoonstellingen eind november en begin december. Drie jonge kunstenaars lieten zich door het gebouw en de collectie inspireren en maakten werk in onze opdracht. Wij zonden twee kunstenaars naar het buitenland, naar Roemenië en Italië. We bekostigden dit project uit Europese subsidie en subsidie van de Mondriaan Stichting. Het Hilton Hotel en Automatic Signal droegen bij in natura. Thijs Boers reisde naar Rome voor de Italiaanse persconferentie en sprak daar namens ons museum.

Aansluitend begon de Amsterdamse Museumnacht, die, samenhangend met het Italiaanse kunstproject, geheel in Italiaanse sfeer was georganiseerd: Una Notte Particolare. Afwisselend waren er optredens van de Italiaanse schrijver Roberto Alajmo, organist Henk Verhoef, en De Benonies die Italiaanse (film)muziek ten gehore brachten. Ruim 2500 bezoekers, veelal tussen de 20 en 30 jaar, bezochten het museum tijdens de N8. *Ons' Lieve Heer op Solder* maakte op velen een onuitwisbare indruk.

Deelnemende musea aan Gemine Muse

- Finland: Gallen-Kallela Museum, Espoo
- Frankrijk: Musée des Beaux Arts de Lyon
- Griekenland: Benaki Museum di Atene
- Italië: Ancona – Pinacoteca Comunale Francesco Podesti; Aosta – Insigne Collegiata dei Santi Pietro e Orso; Asti – Palazzo Ottolenghi; Bari – Pinacoteca Provinciale; Biella – Museo del Territorio Biellese; Campobasso – Museo Provinciale Sannitico; Catania – Museo Civico Castello Ursino; Cremona – Pinacoteca del Museo Civico Ala Ponzzone; Ferrara – Civico Lapidario dei Civici Musei d'Arte Antica; Firenze – Galleria del Costume di Palazzo Pitti; Forlì – Pinacoteca e Musei Civici (esposizione presso: Oratorio di San Sebastiano); Genova – Museo Raccolte Frugone; La Spezia – Museo Archeologico del Castello di San Giorgio; Messina – Museo Regionale di Messina; Milano – Milano Museo a Cielo Aperto (esposizione presso: Naba, Nuova Accademia di Belle Arti); Modena – Duomo di Modena e Ghirlandina; Novara – Teatro Coccia; Padova – Musei Civici; Pavia – Musei

Civici; Prato – Museo dell'Opera del Duomo; Ravenna – Museo della Battaglia del Senio – Comune di Alfonsine; Roma – Centrale Montemartini; Torino – Castello di Racconigi; Trapani – Museo Pepoli; Trento – Mart, Museo d'Arte Moderna e Contemporanea di Trento e Rovereto; Udine – Civici Musei e Gallerie di Storia e Arte; Venezia – Museo Storico Navale; Vercelli – Museo del Tesoro del Duomo.

- Kroatië: Mestrovic Museum, Split
- Nederland: Museum Amstelkring *Ons' Lieve Heer op Solder*, Amsterdam
- Roemenië: City Museum of Roman
- Rusland: The Manege Exhibition Hall of St. Petersburg
- Tsjechië: National Museum of Prague

Deelnemende kunstenaars in en namens Museum Amstelkring

- Cristian Bovo (Joys) uit Padova, in Museum Amstelkring
- Philippine Hoegen uit Rotterdam, in Museum Amstelkring
- Heliana Adalgiza Rotariu uit Roman, in Museum Amstelkring
- Dirk van Lieshout uit Rotterdam, in Roman
- Mirjam van Tilburg uit Rotterdam, in Padova.

Winter: aandacht voor Sinterklaas en Kerst

Pakjesavond

14 november – 5 december 2004

Het feest van Sint Nicolaas werd dit jaar gevierd met de tentoonstelling *Pakjesavond*. De tentoonstelling gaf een indruk van wat er zoal cadeau gegeven werd en wordt op pakjesavond en hoe het heerlijk avondje gevierd wordt. De tentoonstelling werd samengesteld uit de collectie van de verzamelaar Thom Broekema te Harlingen. Een aparte speelgoedvitrine werd gevuld door Speelgoedwinkel *De Kleine Nicolaas*, Amsterdam. Het ICA (Initiatief Comité Amsterdam) besteedde ook dit jaar veel aandacht in alle publicitaire uitingen aan de tentoonstelling en de daaromheen georganiseerde activiteiten. Tot groot genoegen van tientallen kinderen verloor Sinterklaas het museum met een bezoek. Hij werd daarbij begeleid door een Pietenorkest.

Het souterrain werd voor het eerst in gebruik genomen als expositieruimte voor wisseltentoonstellingen. Theo Tienhooven tekende voor de vormgeving. Berry Slok verzorgde de grafische vormgeving. Verder waren er verschillende kostuums, die Sint Nicolaas en de Hoofd Piet bij intochten in Amsterdam droegen, te zien. Het Amsterdams Historisch Museum gaf een door de Sint gedragen pak van de firma C.H. de Vries in bruikleen. Zoals altijd werd er aandacht besteed aan objecten uit de vaste collectie van Museum Amstelkring, *Ons' Lieve Heer op Solder* die Sint Nicolaas tot onderwerp hebben.

In de zolderkerk werd een lezing met dia's gegeven door Jan van Tongeren, voorzitter van de Vereniging voor Heemkennis Ons Amsterdam. In 't Haantje nr. 24 werd een stukje over de tentoonstelling opgenomen en een bijdrage van de hand van bruikleengever Thom Broekema getiteld *De verzamelaar vertelt*. Naast in regionale en landelijke bladen werd zelfs in het buitenland over de tentoonstelling geschreven. L'Osservatore Romano van 10/11 januari 2005 ruimde bijna een hele pagina in voor het Nederlandse Sinterklaasfeest waarin de tentoonstelling in ons museum uitgebreid aan bod kwam.

Kerst op Solder

15 december 2004 – 6 januari 2005

Deze kerstopstelling toonde opnieuw de grote stal van Charles Hammes in het souterrain, dit jaar opgesteld door de vormgever Theo Tienhooven. In de marmere gang stond de nieuwe kerststal van de heer Fonck (zie aanwinsten). Zoals vanouds verzorgde kunstenaar en verzamelaar Clemens Merkelbach van Enkhuizen de opstelling van de neogotische kerststal in de nabijheid van de biechtkapel. Daarnaast heeft hij in het souterrain en op diverse andere plaatsen in het museum objecten uit zijn zeer uitgebreide collectie opgesteld. Een tafel in de Sael was getooid met een replica van een kostbaar servies uit het einde van de 18de eeuw: de 'Flora Danica'. Het bedrijf 'Fleur de Lys', Amsterdam, verzorgde deze zeer bijzondere opstelling.

De toekomst

Gemeentesubsidie

In de subsidie-aanvraag voor de volgende kunstenplanperiode gaven we aan dat het museum weliswaar succesvol is, waar het gaat om eigen inkomsten en bezoekersgroei en -waardering, maar dat het financieel onmogelijk is om op de ingeslagen weg voort te gaan. Met name beveiliging van het museum wordt steeds moeilijker bij een gelijk aantal personeelsleden en een verhoging van ruim 70% van het aantal bezoekers in de laatste tien jaar (1995: 44.000 bezoekers). Verder bepleitten we een verhoging van het jaarlijkse subsidiebedrag ten behoeve van de zorg voor het monument, de veiligheid van de bezoeker, de intensivering van de beleving en de voortzetting en uitbreiding van de allianties met diverse partners op het gebied van inhoud en museale ontwikkeling. De kunstraad heeft echter besloten dat prioriteiten bij andere organisaties liggen en heeft geadviseerd de subsidie op het huidige niveau te handhaven.

Uitbreidingsplannen

De noodzaak tot uitbreiding van Museum Amstelkring is groot. Met het sterk groeiende aantal bezoekers stijgt de spanning op het gebouw tot onacceptabele hoogte. Een uitgebreide risico-analyse die door het Instituut Collectie Nederland is uitgevoerd bevestigt dit vermoeden. Bovendien is een aantal kunstwerken onverantwoord tentoongesteld in het huidige museumgebouw dat niet aan museale klimatologische eisen voldoet. Naast de zorg voor gebouw en collectie zal het museum in de nabije toekomst ook meer aandacht moeten besteden aan de zorg voor het publiek. In nauwe samenwerking met het stadsdeel Centrum, Architectenbureau Claus en Kaan, en geadviseerd door architect Wim Quist, onderzoeken we de mogelijkheden voor een uitbreiding die het mogelijk maakt het monument te ontlasten en het publiek betere voorzieningen te bieden. We hopen in 2005 beslissingen te kunnen nemen die daadwerkelijk tot uitvoering van onze plannen zullen leiden.

Jaarplan 2005

Activiteiten in *Ons' Lieve Heer op Solder* in 2005

10 maart

Symposium Verhalen op Solder

Doelstelling: presentatie onderzoekspublicatie aan collega's en pers. Onderzoekresultaten een bredere geldigheid geven.

Voorjaar

't Haantje

Doelstelling: onderhouden relaties van het museum en bieden van informatie aan vrienden en belangstellenden (NL).

Voorjaar

Renovatie Dak

Winter/voorjaar

Onderzoek ICN tbv uitbreiding

Doelstelling: onderzoek bescherming gebouw en collectie (relatie tussen toename bezoekersaantallen en slijtage gebouw).

12 maart

Stille Omgang (concert voor Caeciliagenootschap)

Doelstelling: werven nieuw katholiek Nederlands publiek.

19 maart t/m 1 mei

Amerpoort tentoonstelling: Met Ziel en Zaligheid

Doelstelling: prikkelende combinatie van oude en nieuwe kunst; werven nieuw Nederlands publiek.

9 – 10 april

Museumweekend

Kunst van het Bewaren

Doelstelling: onder de aandacht komen van breed Nederlands publiek.

11 juni t/m 14 oktober

Tentoonstelling over het werk van de edelsmid Nico Witteman

Doelstelling: verdieping eigen collectie.

Juli – september

Wandelconcerten

Doelstelling: Amsterdamse muzikliefhebbers stimuleren tot bezoek aan de betrokken instellingen.

Herfstvakantie

* *Educatieve activiteit*

* *Trippelconcert*

Doelstelling: gezinnen via educatief concert met museum in aanraking brengen.

Oktober

't Haantje

Doelstelling: onderhouden relaties van het museum en bieden van informatie aan vrienden en belangstellenden (NL).

November t/m april 2006

Maandelijkse soldervieringen

Iedere eerste zondag van de maand een 'kunstenarsmis'.

Doelstelling: levend houden van de traditie; authentiek gebruik van de kerkuimte in stand houden.

5 november – januari 2006

*Presentatie hedendaagse kunst
Gemine Muse evt uitgebreid met
Nederlandse samenwerking (Sandberg
Instituut o.v.)*

Doelstelling: museum presenteren als inspiratie-
bron voor hedendaagse kunstenaars.

5 november

Museumn8

Doelstelling: nieuw, jong publiek stimuleren
tot museumbezoek.

13 november t/m 5 december

Tentoonstelling: Creatief met Sinterklaas

Doelstelling: verdieping eigen collectie;
Amsterdamse gezinnen stimuleren tot bezoek
aan Museum Amstelkring.

15 december t/m 6 januari 2006

Kerst op Solder

Doelstelling: nieuw toeristisch publiek
(Nederlands, buitenlands, gezinnen) werven.

24 december

Kerstmis

Doelstelling: levend houden historische
(katholieke) traditie van het museum.

The image shows the interior of a church, likely the Ons' Lieve Heer op Solder in Amsterdam. The view is from the back of the sanctuary looking towards the front. On the left and right sides, there are two levels of wooden balconies with decorative balustrades. The walls are white with framed pictures and small statues. At the front, there is a large, ornate altar with a central painting or relief. The ceiling is high and features a large, decorative chandelier. The overall atmosphere is bright and clean.

Museum Amstelkring

ONS' LIEVE HEER OP SOLDER

Kernactiviteiten en cijfers

JAARVERSLAG 2004 *Museum Amstelkring Ons' Lieve Heer op Solder*

Kernactiviteiten en cijfers 2004

Publiek en publiciteit

Activiteiten

- Kunstenaarsmissen, elke eerste zondag van de maand, van november 2003 – april 2004
- Ontvangst Caecilia Collegie, 12 maart, 42 bezoekers
- Museumweekend, 17 en 18 april, totaal ca. 570 bezoekers
- Persdag tentoonstelling *Van Dood tot Doop – Verhalen op Solder* op 13 mei
- Opening tentoonstelling *Van Dood tot Doop – Verhalen op Solder* op 14 mei, 89 bezoekers
- Tentoonstelling *Van Doop tot Dood* wegens succes verlengd t/m 14 november
- Museumboot; Canal Pride; 28 en 29 augustus, 450.000 bezoekers
- Uitmarkt 30 en 31 augustus, vertegenwoordigd met een informatiestand
- Deelname gemeentedag 25 september, Grachtenmusea
- Deelname Week Anno, 30 oktober t/m 7 november
- Opening tentoonstelling *GEMINE MUSE, Jonge kunstenaars in Europese musea / Young Artists in European Museums*, tijdens de Museumnacht op 6 november, 72 personen
- Museumn8, 6 november, Italiaanse avond; *Una Notte Particolare* ism. het Istituto Italiano di Cultura., 2.527 bezoekers
- Sinterklaaslezing door Jan van Tongeren op 21 november, 25 bezoekers

- Speciale rondleiding door Clara Obscura en Oculare, 19 december, 12 bezoekers
- Nachtmis, 24 december, 281 bezoekers

Concerten

- 3 juli, wandelconcert, 78 bezoekers
- 7 augustus, wandelconcert, 90 bezoekers

Publicaties

- Vriendenbulletin 't Haantje 24, november 2004

Publiciteit/diverse media

- Tv-programma: Op zoek naar gisteren, afl. Kerk en Geloof
- Radio-programma: Het Klooster (KRO), 23 mei
- Radio-programma: Schepper en Co (NCRV), 20 juni
- Tv-programma: Heaven and Earth Show (BBC), 11 juli

Publiciteit/geschreven pers

- Selectie m.b.t. tentoonstelling *Van Doop tot Dood – Verhalen op Solder*
 - Het Parool, 30-03, oplage 89.277
 - Friesch Dagblad, 18-05, oplage 22.093
 - Trouw, 03-06, oplage 122.818
 - Noordhollands Dagblad ed., 09-07, oplage: 42.282
 - Provinciale Zeeuwse Courant ed., oplage 20.145
 - Katholiek Weekblad, 23-07, oplage 12.000
 - Tertio, juli
 - Telegraaf Reiskrant, www.reiskrant.nl
 - Volzin, 08-10, oplage 11.000

- Verdere publiciteit:
 - Blad Happiness, vermelding in tour, 31-08, oplage; 3.500
 - Wallpaper, algemeen, september, oplage 350.000
 - Libelle, 'Om te kijken', 10-09, vermelding museum, oplage 599.194
 - Katholiek Weekblad, algemene vermelding, 17-09, oplage: 12.000
 - De Echo Amsterdam, Wallenbezoek Belliot, 29-09, oplage 31.250
 - Het Parool, 10-11, gratis adv. in overzicht Sinterklaas, oplage: 89.377
 - Amsterdams Stadsblad, 17-11, Pakjesavond, oplage 111.049
 - Telegraaf, kinderpagina, 14-11, Pakjesavond, oplage: 792.207
 - Roundabout, december 2004
 - Libelle, 03-12, Kerst op Solder, Oplage 599.194
 - Algemeen Dagblad, 04-12, Pakjesavond, oplage: 315.613
 - De Dordtenaar, 04-12, pakjesavond, oplage 31.725
 - Rijn en Gouwe, 04-12, Pakjesavond, oplage: 31.122
 - Stentor o.a. Veluws Dagblad, 04-12; Kerst op Solder, oplage: 234.835
 - Goudse Courant, 04-12, Kerst op Solder, oplage: 13.909
 - De Gelderlander, 04-12, Kerst op Solder, oplage: 183.385
 - Haagsche Courant, 04-12, Kerst op Solder, oplage 181.988
 - Haarlems Dagblad, 04-12, Kerst op Solder, oplage 42.766
 - IJmuider Courant, 04-12, Kerst op Solder, oplage 8131
 - Leids Dagblad, 04-12, Kerst op Solder, oplage 38.811
 - Utrechts Nieuwsblad, 04-12, Kerst op Solder, oplage 92.075
 - Bn de Stem, Kerst op Solder, 04-12, oplage 138.683
 - Brabants Dagblad, Kerst op Solder, 04-12, oplage: 450.352
 - Dagblad Tubantia, 04-12, Kerst op Solder, oplage: 88.000
 - Provinciale Zeeuwse Courant, 04-12, Kerst op Solder, oplage: 95.959
 - Gooi-en Eemlander, 09-12, Kerst op Solder, oplage 77.505
 - Friesch Dagblad, 09-12, Kerst op Solder, oplage 22.094
 - Delftse Post, vermelding kerst, 10-12, oplage 70.534
 - Trouw, 10-12, Kerst op Solder, oplage 122.818
 - Euro Screen Media, Kerst op Solder, 11-24 dec.
 - Stadsblad, Nachtmis, 22-12, oplage: 111.049
 - De Echo, Foto kerst, 28-12, oplage 31.950
 - Website artikel, www.deseretnews.com
 - Kunst & Antiekjournaal; 31-12, Kerst op Solder: 17.500
 - Yellow Bag: Pakjesavond, oplage: 500.000
 - Amsterdam, ed. Noord-Holland, najaar, uitgave NBTC

Publiciteit/advertenties

- Bijdrage museumplattegrond en website van MOAM
- Adv. via ATCB: campagne Amsterdam Winter Adventure, oplage 195.000
- Adv. In Museum- en Kunstkrant Noord-Holland, najaar, oplage: 65.000
- Adv. In Amsterdam Times
- Adv. Amsterdam Journal, Herfst 2004
- Adv. Amsterdam Experience in boekje Old Amsterdam, oplage 10.000
- Adv. In Amsterdam Weekly, december 2004, Kerst op Solder

Bezoekers

	2004	2003
volbetalend	31.040	29.873
mus.kaart	6.012	5.446
NS/Rabo	7.638	7.010
A pass	10.274	8.761
scholieren	1.843	1.206
korting/overig	18.365	16.800
totaal	75.172	69.096

Virtuele bezoekers www.museumamstelkring.nl: 20.505 (in 2003: 14.700)

Rondleidingen

Totaal aantal: 72

Huwelijken

Totaal aantal huwelijken: 20

Samenwerkingsverbanden

A'dam Pass, Lovers, CJP, StadsPas
Amsterdam, Countdown, Mini-Cards,
Countdown Pas

Collectieve marketing

Grachtenhuizenmusea-overleg
MOAM-overleg
Damkwartier-overleg

Winkel

Bruto omzet winkel: 21.000,- (in 2003:
19.958,- euro)

Collectie

Schenkeningen

- Zilveren godslamp van Nicolaas van Diemen (1752-1783), 1761, afkomstig uit de Amsterdamse St. Catharinakerk op de Singel. Via de verzameling van W.J.R. Dreesman kwam de lamp in het bezit van de heer A.H.M. van den Boogaard, die overging tot schenking aan Museum Amstelkring (AK 747).
- 27-delige kerststal van beschilderd gips uit de eerste helft van de twintigste eeuw, atelier Linsen, Venlo (?), ca. 1910. Schenking van de heer Fonck (AK 749).
- Rouwantependium, afkomstig uit de Amsterdamse kerk de Duif (AK750).
- 33-delige kartonnen kerststal, vermoedelijk Duits uit de laatste helft 19de eeuw. Geschenk van mw. Groot-Zwarthoed uit Venhuizen (AK 751).
- Het Fries Museum in Leeuwarden heeft via mevrouw M. Keizer een linnen beddenset geschonken voor onze bedstee in de grachtenkamer. Het set bestaat uit een boven-en onderlaken, een peluw en een kussensloop uit achttiende eeuw. Hiermee zal de bedstee opnieuw worden ingericht (AK 748).
- De handbibliotheek van Museum Amstelkring is in 2004 verrijkt met 34 boeken en 30 delen van het vroeg twintigste eeuwse religieuze tijdschrift 'het Gildeboek' (een geschenk van het RKD in Den Haag).

Bruiklenen

- Bronzen Crucifix van Mari Andriessen (1897-1979), ca. 1937. Langdurig bruikleen van de heer Fonck (Br. 271).

- Pieter van Anraadt (ca. 1635-1678), pendantportretten van man en vrouw, gedateerd 1671. Langdurig bruikleen van het Rijksmuseum (Br. 272).

Aankopen

- Clemens Merkelbach van Enkhuizen, Maria in Aanbidding voor het Kind, gedateerd (19)79, potlood en conté (PT 1026).
- Clemens Merkelbach van Enkhuizen, Gezicht op het altaar van Museum Amstelkring, gedateerd (19)87, potlood en conté. Vervaardigd ter gelegenheid van het afscheid van Lambert Simon als voorganger van de kunstenaarsmis en het afscheid van de toen vijftigjarige Clemens als misdienaar (PT 1027).

Aangevraagd voor tentoonstellingen elders:

- Twee reliëfs met voorstellingen uit het leven van twee jezuïeten, vervaardigd door Louis Royer (AK 140) werden aangevraagd voor een tentoonstelling in het Bijbels Museum, getiteld: *350 jaar Krijtberg, van schuilkerk tot neogotische droom*.
- Twee Franse kandelaars van vertind messing van ca. 1900 werden aangevraagd gevraagd voor het huwelijk van Prins Friso en mevrouw Mabel Wisse-Smit op 24 april in Delft. Deze kandelaars waren ook gebruikt bij het huwelijk van Prins Willem-Alexander en Prinses Máxima op 2-2-2002 in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. De kandelaars zijn na 24 april 2004 geretourneerd met de twee gebruikte kaarsen (Br. 260).

Restauraties:

- Voor de tentoonstelling Van Doop tot Dood zijn de teksten van drie canonborden gereinigd door de papierrestauratrice Elisabet Asser (Br. 122a-c).
- Restaurator Robert Cok heeft van het vroeg-achttiende eeuwse beeld van Paulus de loszittende duim vastgezet en het ontbrekende vingerkootje aangeheeld (bijgesneden en bevestigd) (Br. 8).
- Het portret van pater v.d. Putten is door schilderijenrestaurator Lulu Welther schoongemaakt en enigszins geretoucheerd (AK 61).
- Robert Cok verrichtte een noodreparatie aan het voetstuk van de rechter engel op het altaar
- Het kunstleer van de balustrade op de tweede galerij is, vanwege algehele sleetsheid, verwijderd. Van dit alleen aan de kant van de Oude Kerk aangebrachte leer is de functie onduidelijk. Er moet nog besloten worden of het weer terug zal komen na de restauratie van de kerk.

Advies Collectie Boeken

Museum Amstelkring is zeer gelukkig met de werkzaamheden die de heer Piet Gorissen ten behoeve van haar boekencollectie verricht. Hij komt elke week een paar uren om boeken te beschrijven. Sommige van de – vaak zeer brave en stichtelijke – werkjes vragen niet veel tijd. Er zijn er ook bij met een groot aantal prentjes vol ingewikkelde voorstellingen: vertalingen-in-beeld van vrome gedachten en aansporingen. Het beschrijven hiervan vraagt veel aandacht en tijd, maar hij ervaart het als 'een genoeglijke bezigheid'.

Personeel en organisatie

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Museum Amstelkring was in 2004 als volgt samengesteld:

drs. M.A.M. Elsenburg, *voorzitter*

dr. P.C.J. van Dael, *secretaris*

L.J.A.M. Peters, *penningmeester*

drs. J. Brenninkmeijer

mw. drs. J.G.E. Estourgie-Swaen

mw. drs. M.J.G. Huygen-van Meyel

drs. W.G. van der Weiden

Medewerkers Museum Amstelkring

mw. drs. J. Kiers, *directeur*

P. Schoutens, *hoofd interne zaken/plv. directeur*

drs. R. Schillemans, *conservator*

mw. A. van Soestbergen, *medewerker*

Collectiebeheer (vanaf 1 januari 24 uur Museum Amstelkring / 8 uur via Maatwerk)

drs. T. Boers, *medewerker marketing & PR*

mw. T. van Mansfeld, *medewerker administratie*

mw. A. Agerbeek, *oproepmedewerker interne dienst*

B. Hijstek, *medewerker interne dienst*

B. Jonker, *medewerker interne dienst*

mw. drs. T.J. Koelman, *medewerker interne dienst, rondleidingen*

P.H. van Leeuwen, *medewerker interne dienst*

mw. A.L. Laboyrie, *medewerker interne dienst, rondleidingen*

D. Quail, *medewerker interne dienst* (via NV Werk)

mw. M. Griffijn, *medewerker schoonmaak*
J.J. van Brederode, *receptionist*
mw. C.J. Jongejan-Knijff, *receptionist*

Free lance medewerkers:

R. Cok, *restaurator*
mw. E. Wieberdink, *rondleidingen*
mw. I. Freeve, *rondleidingen*
mw. W. Beukenhorst, *rondleidingen*
mw. L. Correll, *rondleidingen*
mw. E. Vermeiden, *rondleidingen*

*Vrijwilliger ten behoeve van de
boekencollectie:*

P. Gorissen

*Vrijwilligers tijdens tentoonstelling
Van Doop tot Dood:*

Frouke Hoekstra
Micaela Pereira

Stagiaire:

Babette Huijsmans

Activiteiten en publicaties medewerkers

T. Boers:

- Lid MOAM
- Lid Behangselstichting
- Lid klankbordgroep Amsterdamse Museumnacht
- Bestuurslid sectie KLM (Kastelen en Landhuizen met een Museale functie) van de Nederlandse Museumvereniging
- Vice-voorzitter overleg Grachtenhuismusea
- Vrijwilliger Stichting Historisch Interieur
- Publicatie: Catalogus pAn-beurs Amsterdam, *Amsterdamse Grandeur, rijke interieurs aan de gracht*, pp. 8-16, Gent 2004

J. Kiers:

- Bestuurslid Vereniging Museumcontact Amsterdam
- Bestuurslid Vrije Academie/lichtbeelden-instituut
- Bestuurslid CR
- Bestuurslid Stichting Museumnacht
- Bestuurslid Stichting Zomerzang
- Bestuurslid Rotaryclub Amsterdam Centrum
- Bestuurslid Stichting Z
- Lid jury Prins Bernhard Cultuurfonds Museumprijs

R. Schillemans:

- lid van de Diocesane Commissie Kerkelijk Kunstbezit
- publicatie: samen met E. Knol: *Adam Camerarius, een Groninger schilder uit de 17de eeuw*, uitgave door het Groninger Museum
- publicatie: *De collectie van Museum Amstelkring Ons' Lieve Heer op Solder: giften, bruiklenen en aankopen* in het Jaarboek van de Vereniging van beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland

P. Schoutens:

- lid BOAM

A. van Soestbergen:

- Lid van Sint-Nicolaasgenootschap
- Lid van Stichting Nationaal Sint Nicolaas Comité